

**KAJIAN PENILAIAN PROGRAM PEMANTAPAN
AKIDAH DI MASJID NEGERI TERENGGANU**

ABDULLAH BIN MOHAMAD

**DOKTOR FALSAFAH
UNIVERSITI MALAYSIA TERENGGANU**

2011

076 7848

1100083444

tesis

BP 134 .F23 A2 2011

1100083444

Kajian penilaian program pemantapan akidah di masjid negeri
Terengganu / Abdullah Mohamad.

PERPUSTAKAAN SULTANAH NUR ZAHIRAH
UNIVERSITI MALAYSIA TERENGGANU (UMT)
21030 KUALA TERENGGANU

1100083444

1100083444		

Lihat sebelah

HAK MILIK
PERPUSTAKAAN SULTANAH NUR ZAHIRAH UMT

**KAJIAN PENILAIAN PROGRAM PEMANTAPAN AKIDAH
DI MASJID NEGERI TERENGGANU**

ABDULLAH BIN MOHAMAD

**Tesis ini dikemukakan Bagi Memenuhi Syarat Untuk Memperolehi
Ijazah Doktor Falsafah di Fakulti Pembangunan Sosial
Universiti Malaysia Terengganu**

2011

Didedikasikan hasil kajian ini khas untuk ayahanda, Haji Mohamad bin Hasan yang tidak sempat menyaksikan kejayaan ini

Abstrak tesis yang dikemukakan kepada Senat Universiti Malaysia Terengganu sebagai memenuhi keperluan untuk ijazah Doktor Falsafah

**KAJIAN PENILAIAN PROGRAM PEMANTAPAN AKIDAH DI MASJID
NEGERI TERENGGANU**

ABDULLAH BIN MOHAMAD

2011

Pengerusi : Profesor Madya Asyraf bin Hj. Ab. Rahman, Ph.D

Ahli : Nizaita binti Omar, Ph.D

Fakulti : Pembangunan Sosial

Kajian penilaian program pemantapan akidah di masjid negeri Terengganu telah dipilih sebagai tajuk kajian. Kerangka konseptual kajian telah dibina bagi melihat perkaitan antara bentuk-bentuk program yang dianjurkan oleh pihak Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT) melalui masjid terpilih dengan sambutan dan keberkesannya dalam kalangan masyarakat khususnya dari aspek pemantapan akidah. Daerah Besut telah dipilih sebagai lokasi kajian di negeri Terengganu. Reka bentuk kajian ini adalah gabungan antara pendekatan kualitatif dan kuantitatif. Metode pungutan data dalam pendekatan kualitatif ialah secara analisis dapatan kajian kepustakaan, temubual bersemuka dan pemerhatian ikut serta. Melalui pendekatan kuantitatif pula, penyelidik menganalisa soal selidik yang diedar kepada sejumlah responden kajian yang menghadiri program agama yang telah dianjurkan. Seramai 653 orang jemaah masjid telah menjawab borang soal selidik yang diedarkan. Tahap nilai kebolehpercayaan alpha Cronbach yang diperolehi bagi semua soal selidik adalah tinggi (>0.85). Dapatan kajian telah dianalisis secara deskriptif dan inferensi menggunakan min, sisihan piawai, dan peratus. Dapatan kajian menunjukkan tahap akidah responden adalah tinggi melalui program pemantapan akidah yang diikuti. Ini menunjukkan bahawa program kuliah akidah di masjid berjaya memberi kesan yang sangat positif kepada para jemaah. Melalui temubual bersemuka dan pemerhatian ikut serta juga menunjukkan wujud peningkatan kehadiran jemaah ke masjid apabila pengajar berkualiti ditempatkan di sesebuah masjid. Selain itu program-program tidak berkala seperti ceramah Maulid ar-Rasul, ceramah Maal Hijrah dan sebagainya turut membantu peningkatan akidah jemaah setempat. Analisa data inferensi melalui pendekatan kuantitatif pula mendapati wujud hubungan yang signifikan antara peningkatan akidah responden berdasarkan tahap demografi serta pendidikan mereka. Beberapa faktor lain seperti keupayaan akademik tenaga pengajar, metodologi penyampaian, kepelbagaian kitab yang digunakan turut menjadi menyumbang kepada keberkesanan kuliah agama di masjid yang dikaji di negeri Terengganu.

Abstract of thesis presented to the Senate of Universiti Malaysia Terengganu in fulfillment of the requirement for the degree of Doctor of Philosophy.

**AN EVALUATION STUDY ON STRENGTHENING OF *AQIDAH*
PROGRAMS IN THE MOSQUES OF TERENGGANU**

ABDULLAH BIN MOHAMAD

2011

Chairman: Associate Professor Asyraf bin Hj. Ab. Rahman, Ph.D.

Member : Nizaita binti Omar, Ph.D

Faculty : Social Development

An evaluation study on strengthening of *aqidah* programs in the mosques of Terengganu was chosen as a research title. The conceptual framework of the study was designed to see the relationship of the programs conducted by *Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Terengganu (JHEAT)* through the selected mosques and the acceptance as well as the effectiveness of the programs to the Muslims. Besut district was selected as the research location in Terengganu. This study involves both qualitative and quantitative data. The qualitative data were collected from library research, face-to-face interviews and participant observations. Meanwhile, the quantitative data were gathered by surveys from numbers of respondents attended the religious programs. There were about 653 respondents who answered the survey. The actual value for Cronbach's alpha in the survey is high (>0.85). The research findings were analyzed using the descriptive and inference statistics like mean, standard deviation and percentage. Research findings indicate that the respondents involved in the programs have successfully enhanced their Islamic knowledge and *aqidah* (belief). In addition, through face-to-face interviews and participant observations, the teachings and lectures of qualified religious teachers have tremendously increased the number of Muslims attending to the mosques. Other non-schedule programs such as lectures on *Maulidur ar-Rasul* and *Maal Hijrah* have also contributed towards the success of the strengthening of *aqidah* programs in the mosques. By looking at the inference data, the study reveals that the enhancement of *aqidah* among the respondents has shown a significant different in term of their demographic and academic levels. Other factors such as good academic qualification of the religious teachers, the delivering methods and the use of various Islamic books

have indeed contributed greatly towards the effectiveness of the religious teachings and lectures of the selected mosques in Terengganu.